

*Пилипенко І.О.,
Салімоненко Д.О.*

ПРАЦІ З ГЕОГРАФІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА РОЗСЕЛЕННЯ ГЕОГРАФІВ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Населення та розселення були і залишаться найцікавішим об'єктом дослідження суспільної географії. В своїй роботі ми ставили за мету вивчити досвід суспільних географів Херсонського державного університету в дослідженнях систем розселення, геодемографії та інших аспектах тематики географії людини.

Аналіз наявних переліків публікацій дозволив виявити 44 надруковані праці з вказаної вище проблематики (аналізувалися публікації останніх 10 років).

За розмірами об'єктів досліджень можна розподілити публікації за такими видами: загальноукраїнський рівень, міжрегіональний (охоплює декілька обласних регіонів) та обласний (як правило, територія Херсонської області). Розподіл публікацій за таким критерієм виглядає наступним чином: загальноукраїнський рівень – 22 (50%); міжрегіональний – 3 (6,8%); регіональний – 19 (43,2%).

За напрямками можна видалити такі критерії класифікації: геодемографічний напрям (пов'язаний з регіональними особливостями формування населення); дослідження систем розселення та її трансформації, взаємозв'язок різних аспектів територіальної організації суспільства та населенням; методичні та методологічні роботи, етногеографія, електоральна географія, комплексний аналіз населення. Аналіз публікацій демонструє такі співвідношення між напрямками досліджень, а саме: геодемографічний напрям – 8 (18,1%); дослідження систем розселення та виявлення характеру взаємозв'язків по 6 (13,6%); роботи з методики і методології дослідження населення – 11 (25%), по 1 роботі (по 2,3%) присвячено етногеографії і

електоральній географії та 25% всіх публікацій (11) мають комплексний характер і розглядають широке коло проблем і питань географії населення.

За рівнем публікацій пропонуємо поділяти на такі групи: статті у фахових виданнях, навчально-методичні посібники, статті у інших виданнях, тези конференцій. Загалом, з 44 друкованих праць за тематикою дослідження 17 (38,6%) є статтями у фахових виданнях; 3 праці (6,8%) є навчальними посібниками; 15 робіт (34,1%) опубліковано у не фахових виданнях і 9 робіт є тезами виступів на конференціях різного рівня (20,5%)

Таким чином, можна зробити висновок, що суспільні географи Херсонського державного університету зробили суттєвий внесок в дослідження населення, що знайшло відображення в значному обсягу друкованої продукції.

Література:

1. Богадьорова Л.М. Вплив густоти населення на спеціалізацію ОГН в межах Херсонської області / Л.М. Богадьорова // Матер. міжнар. наук. практ. конф. «Регіон – 2008: стратегія оптимального розвитку» (16-17 жовтня 2008 року, м. Харків / Гол. Ред. Колегії В.С. Бакіров // РВВ Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна. – Харків, ФОП «Петрова І.В.», 2008. – С.
2. Богадьорова Л.М. Спеціалізація тваринництва господарств населення Херсонської області в межах зон впливу міських поселень / Л.М. Богадьорова, Д.С. Мальчикова // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 283: Географія. – Чернівці: Рута, 2006. – С.125-131.
3. Гальчук О. Особливості сучасної демографічної ситуації в Херсонській області / О. Гальчук, Д. Мальчикова // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Зб. наук. праць. – Вип. 1. – Херсон. ПП Віноградов Г.О. 2005. - С. 85-89.
4. Географія Херсонщини: Навчальний посібник / Пилипенко І. О. (керівник), Мальчикова Д. С., Єрмакова С. Л., Руденко М. М., Грачова О. М., Козловець А. В., Саркісов А. Ю. – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2007. – 221 с.
5. Гоманюк М.А., Пилипенко І.О. Особливості етногосподарської інвазії турків месхетинців Херсонської області // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2005. – С. 164-171
6. Козловець А. Просторова диференціація особливостей статево-вікової структури населення Херсонської області / А. Козловець, І. Пилипенко, Д. Мальчикова // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Зб. наук. праць. – Вип. 1. – Херсон. ПП Віноградов Г.О. 2005. - С. 67-76.
7. Мальчикова Д. Вплив функціональних особливостей територіальних систем сільського розселення на якість життя населення / Д. Мальчикова, О. Машкова // Часопис соціально-економічної географії. – 2007. – Вип. 3 (2). – С.188-190.

8. Мальчикова Д. С. Геопланування сільської місцевості: особливості, проблеми, обмеження / Д.С. Мальчикова // Наук. зап. Вінниц. держ. пед. ун-ту імені М. Коцюбинського. Серія : Географія. – Вінниця, 2009. – Вип. 19. – С. 153-159.
9. Мальчикова Д. С. Сільська місцевість: сутність, терміни, поняття / Д.С. Мальчикова // Наук. зап. Вінниц. держ. пед. ун-ту імені М. Коцюбинського. Серія : Географія. – Вінниця, 2009. – Вип. 18. – С. 170-177.
10. Мальчикова Д.С. Загальнонаукові та суспільно-географічні засади становлення географії сільської місцевості / Д.С. Мальчикова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Геологія – географія – геологія. – Харків, 2009. – Вип. 30. – С. 156-161.
11. Мальчикова Д.С. Методичні аспекти розкриття взаємозв'язків у системі “місто-село” (на матеріалах Херсонської області) / Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2005. – С. 203-208.
12. Мальчикова Д.С. Особливості міграційного руху сільського населення у прикордонних регіонах України / Д.С. Мальчикова // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: Матер. VI Міжнар. науково-практич. конференції, 15-16 жовтня 2009 р., Луцьк. / За ред. В.Й. Лажніка і С.В. Федонюка. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – С. 147-149.
13. Мальчикова Д.С. Розселення сільського населення як елемент територіальної диференціації сільської місцевості / Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. пр. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – С. 161-167.
14. Мальчикова Д.С. Соціально-екологічна адаптація систем сільського розселення до змін умов землеробства Херсонської області / Д.С. Мальчикова // Фальцфейнівські читання. Зб. наук. праць. В 2-х т. – Херсон: Terra, 2005. – Т.2 – С.15-17.
15. Мальчикова Д.С. Соціально-економічні та екологічні аспекти організації території в межах зон впливу міських систем розселення Херсонської області / Д.С. Мальчикова // Україна: географічні проблеми сталого розвитку: Зб. наук. праць. В 4-х т. – К.: ВГЛ “Обрії”, 2004. – Т. 2. – С. 350-352
16. Машкова О.В., Пилипенко І.О. Просторові закономірності зміни чинників формування населення Херсонської області // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон – 2008: стратегія оптимального розвитку» (16-17 жовтня 2008 року, м. Харків / Гол. Ред. Колегії В.С. Бакіров // РВВ Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна. – Харків, ФОП «Петрова І.В.», 2008. - С. 253-255.
17. Машкова О. Поняття якості життя в історичному аспекті / Ольга Машкова// Розвиток географічної думки на півдні України : проблеми і пошуки : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Мелітополь, 27-28 вересня 2006р.) / М-во освіти і науки, Мелітопольський держ. пед. ун-т. – Мелітополь : Вид-во “Мелітополь”, 2006. – С. 179-185.
18. Машкова О. Проблема оцінювання рівня життя сільського населення /Ольга Машкова // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення : зб. наук. пр. – Херсон : ПП Вишемирський, 2005.– С. 213-215.
19. Машкова О. Специфічні риси умов життєдіяльності сільського і міського населення регіону / Ольга Машкова // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 361 : Географія. – С.130-138.
20. Машкова О. В. Просторова диференціація складових рівня життя населення у міській та сільській місцевостях / Ольга Машкова // Наукова парадигма географічної освіти України XXI столітті : зб. наук.

статей III Міжвузівської наук.-практ. конф. (Донецьк, 19 грудня 2007 р.) / М-во освіти і науки, Донецьк. інс. соц. освіти. – Донецьк : ДІСО, 2007. – С.275-281.

21. Машкова О. В. Просторові аспекти якості життя у сільській місцевості / Ольга Машкова // Географія в інформаційному суспільстві : зб. наук. пр. у 4-х т. – К. : ВГЛ «Обрії», 2008. – Т. 2. – С.339-340.

22. Машкова О. В. Районування Херсонської області за рівнем захворюваності сільських жителів як один з підходів визначення якості життя сільського населення / Ольга Машкова // Регіон–2007 : стратегія оптимального розвитку : матер. Міжнар. наук.–практ. конф. (Харків, 17–18 квітня 2007 р.) / М-во освіти і науки, Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків : ХНУ, 2007. – С. 175-176.

23. Машкова О. В. Сільська місцевість : специфіка розвитку та оцінювання якості життя / Ольга Машкова // Проблеми розвитку депресивних регіонів : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Ніжин, 25-26 квітня 2007 р.) / М-во освіти і науки, Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. – С. 63-65.

24. Машкова О. В. Суспільно-географічний аналіз наукових підходів дослідження категорії “якість життя” / Ольга Машкова // Наук. зап. Вінниц. держ. пед. ун-ту імені М. Коцюбинського. Серія : Географія. – Вінниця, 2008 – Вип. 1. – С.108-114.

25. Машкова О. В. Умови і чинники територіальної диференціації якості життя сільського населення / Ольга Машкова // Географія і сучасність. Наук. часопис нац. пед. ун-ту ім. М. Драгоманова. – Київ, 2007. – Вип. 18. – С. 145-151.

26. Мішуков О.В., Пилипенко І.О. Особливості просторового розподілу та заходи щодо прогнозування чисельності абітурієнтів (на матеріалах Херсонського державного університету) // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Зб. наук. праць. – Вип.1. – Херсон: ПП Віноградов Г.О., 2005. – С. 11-20

27. Пилипенко І.О. Використання теорії графів для виявлення просторових закономірностей процесів формування населення Херсонської області // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон – 2007: стратегія оптимального розвитку» (17-18 квітня 2007 року, м. Харків / Гол. Ред. Колегії В.С. Бакіров // РВВ Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна. – Харків, ФОП «Петрова І.В.», 2007. - С. 138-141

28. Пилипенко І.О. Застосування правила Зіпфа – Медведкова для міст Донецької області / І.О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова // Наукова парадигма географічної освіти України XXI столітті : Зб. наук. статей III Міжвузівської наук.-практ. конф., 19 грудня 2007 р., Донецьк. / М-во освіти і науки, Донецьк. інс. соц. освіти. – Донецьк: ДІСО, 2007. –С.282-289.

29. Пилипенко І.О. Методика використання програми Microsoft Excel при вирішенні задач на правило Зіпфа-Медведкова (на прикладі міст Херсонської області) / І.О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова, В.Д. Пилипенко // Теорія і практика сучасного природознавства: Зб. наук. праць за матер. Всеукр. науково-практ. конф., 11-13 жовтня 2005 р., Херсон. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2005. – С. 141-151.

30. Пилипенко І.О. Методичні аспекти географічних досліджень з теми „Населення” / І.О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова, В.Д. Пилипенко // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Зб. наук. праць. – Вип. 2. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2006. – С. 41-48.

31. Пилипенко І.О. Правило Зіпфа-Медведкова на прикладі міст Запорізької та Херсонської областей / І.О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова, В.Д. Пилипенко // Розвиток географічної думки на півдні України : проблеми і пошуки: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 27-28 вересня 2006 р., Мелітополь / М-во освіти і науки, Мелітопольський держ. пед. ун-т. – Мелітополь : Вид-во “Мелітополь”, 2006. – С. 112-116.

32. Пилипенко І.О. Суспільно-географічна периферія Запорізького та Херсонського пограниччя // Розвиток географічної думки на півдні України : проблеми і пошуки: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 27-28 вересня 2006 р., Мелітополь / М-во освіти і науки, Мелітопольський держ. пед. ун-т. – Мелітополь : Вид-во “Мелітополь”, 2006. – С. 126-129.
33. Пилипенко І.О., Чумаченко О.М. Використання правила Зіпфа-Медведкова для досліджень міст Херсонської області // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Зб. наук. праць. – Вип.1. – Херсон: ПП Віноградов Г.О., 2005. – С. 94-100
34. Пилипенко І. Методи та підходи щодо просторового аналізу змін чисельності сільського населення / І. Пилипенко // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 361: Географія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.139-150.
35. Пилипенко І. О. Застосування регресійного методу для визначення просторових закономірностей впливу факторів (на прикладі густоти населення Херсонської області) / І. О. Пилипенко // Часопис соціально-економічної географії. – 2007. – Вип. 3 (2). – С.125-128.
36. Пилипенко І. О. Особливості впливу центр-периферійних відношень на розселенську структуру сільської місцевості (на прикладі Херсонської області) / І. О. Пилипенко // Наук. зап. Вінниц. держ. пед. ун-ту імені М. Коцюбинського. Серія : Географія. – Вінниця, 2008. – Вип. 17. – С.170-176.
37. Пилипенко І. О. Соціально-економічні портрети електоральних регіонів Херсонської області / І. О. Пилипенко // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Вип. 246: Географія. – Чернівці: Рута, 2005. – С.181-189.
38. Пилипенко І. О. Геопросторова неоднорідність динаміки сільського населення Херсонської області як індикатор відношень у системі «Центр – Периферія» / І. О. Пилипенко // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – Львів, 2010. – Вип. 38. – С. 295-301.
39. Пилипенко І. О. Методи та методики суспільно-географічних досліджень: Навчальний посібник. / І. О. Пилипенко, Д. С. Мальчикова. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. – 156 с.
40. Пилипенко І. О. Методики суспільно-географічних досліджень (на матеріалах Херсонської області). / І. О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – 112 с.
41. Пилипенко І. О. Паліативний підхід до застосування регресійного методу в дослідженнях геосистем типу «центр-периферія» / І. О. Пилипенко, О. Г. Топчієв // Український географічний журнал. – 2009. – № 2 (66). – С. 31-37.
42. Пилипенко І. О. Поляризація демографічного простору України в контексті змін геополітичного положення прикордонних регіонів / І. О. Пилипенко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Міжнародні відносини. – Вип. 4. – 2009. – С. 176-180.
43. Пилипенко І. О. Просторовий аналіз формування чисельності населення Херсонської області / І. О. Пилипенко // Географія і сучасність. Зб. наук. праць Націон. пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова. – К.: Вид-во Націон. пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова, 2006. – Вип.16. – С. 237-246.
44. Пилипенко І. О. Суспільно географічний процес концентрування та його параметри як засіб делімітації території за ознаками «центр - периферія» / І. О. Пилипенко // Часопис соціально-економічної географії. – 2008. – Вип. 5 (2). – С.76-80.